

ACC. NR. M. 8052:1-3.

#6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *Herman Nilsson*

Härad: *V. Göinge*

Adress: *Stattena bot 231, Hänsleholm*

Socken: *Staby*

Berättat av: *Den sammne*

Uppteckningsår: *1942*

Född år *1877* i *Skärknuds förs.*

Gärdesgård av.

s. 1-3.

Stn. II: 41

Skriv endast på denna sida!

evsk.

I gömge som i äldre tider var skogsrätt, och ej var i de priser och den efterfrågan som senare tidens har sett på skogsätern. Då lösades mer med skogen än det hade behövs, men mycket annan material som ej var i marknaden då, har senare kommit till användning för det som jag vill här omtala: I gamla tider när hagmarker och avstängningar och delningar mellan olika äppeltor.

Då avstängdes dessa med stängsel av trä, de indelades i flera slag vi hade ett slags trästängsel som kallades "bänge gäre," - som var av gran blyvda 4 1/2 avstängd blyvda benämnda "staura" de sattes ned i marken, så att de korsade varandra, blevo sammanslängande och tryckta in till varandra: det kallades att de bönde på varandra, därav namnet "bänge gäre." Sedan hade vi "ske-e" gäre det sattes ned i marken två gärsle staura midt mot varandra så långt avstånd, att staura kunde stukas emellan, dessa stauror stacks in mellan de två uppsatta som bands ihop med björk, eller vide, en gran, eller vilket av detta träslag som var närmast att komma i beröring med, de gärens kallades också "staura gäre." Sedan en sort stängsel kallades "kamba gäre" det var två staura sattes ned i marken med så långt

Etn. II:41

evhs.

avslöjad att de slantar kunde stäckas emellan som skulle göras i förställning
 på stängsel, på dessa två staura bands tre eller fyra plankor, på en
 fem alnar i från de två sattes ned två liknande staura och samman-
 bands på samma sätt, sedan lades fem alnar långa slantar på dessa
 i mellan staurarne bundna plankarne, så bands ihop sådan stängsel.
 I skogsmarkerna hade de uppsatta stängsel några staurar voro
 uppsatta i kors med varandra och i korsningen voro de ihopbundna
 med vidfor, och sedan lades på dessa korslagda staurarne långa stänger
 och på dessa lades ensis som trängdes på dessa stänger, dessa stängsel
 kallades "risgäre"; Gränserna mellan egendommarne s k
 rågångarne var lagda stämmurar dubbelgärde där som var sten-
 tillgängligt som inte var ondt om i göinge utmed landsvägarne
 kan man ännu få se flera tridomten gårdgårdar, många av dessa
 lades på 1850 och 1860 talen då arbetslösheten var stor och betäckingen
 liten, den stora tungersnöden på vissa delar av landet på 1868-69
 då många arbetade hos bonderna för bara födan; Vi kan se i Steniga
 göinge på skogshemman breda stämmurar, fyra almars bredd.
 Och ändå kan vara stämmur som hopplöskad, så på den vägen är göinge sikt?

avbr.

3/

Över de str. byvägarne var gränder, i äldre tid var alls av trä
de fastades vid två vidfor mastadels av en eller sex björsk som grinden
frängde i grinden stängdes med en ihopsnodd ring av ena grinden kalla-
des "le". Vid åkrarna voro ställor till inkräset vid inkräradema
två stavar nedslagna i marken med ihopfästade hankar, att lägga
störar i eller bräder, de kallades "ställe åsar".

En sorts ställor voro två lönnade stöpar vor satta i sned
vinkel från varandra, den understa åsen var en portare bräda,
och sedan en längre över den, och åter en annan över den till stätt
stöparnas höjd, såväl ställa kallades "fjälva ställa" bräderna
kallades fjälva.

Gångstigar över skogsmarkerna, de närmaste gångvägar från
torpställen i skogen fram till byn, där de hade ibland flera gårdar
och komma över, satte de upp ett par steg, ett par pålar stogs
ned varrens sida om gårdet och så stöptes en bräda igenom
gårdet och spikades fast i pålarna, behövdes det ett försteg till
så spikades det fast i understa försteget, dessa kallades "gärsplövr"
eller "stia plövr"

evsk